

Spis treści

Wstęp	13	Norka amerykańska (<i>Mustela vison</i>)	31
Geograficzne rozmieszczenie zwierząt gospodarskich w świecie	16	Nutria (<i>Myocastor coypus</i>)	31
Przodkowie zwierząt gospodarskich 24		Królik dziki (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	31
Przodkowie bydła	24	Szynszyla mała (<i>Chinchilla laniger</i>)	31
Tur duży (<i>Bos taurus primigenius</i>)	24		
Tur krótkorogi (<i>Bos taurus brachyceros</i>)	25	Skutki udomowienia i genetycznego doskonalenia zwierząt	32
Przodkowie owiec	25	Kryteria ujmowania ras zwierząt gospodarskich w typy użytkowe	33
Muflon europejski (<i>Ovis musimon</i>)	25		
Muflon stepowy (<i>Ovis musimon arcal</i>)	25	1. Bydło	35
Argali (<i>Ovis ammon</i>)	26	1.1. Typ użytkowy mięsny	35
Owca kanadyjska (<i>Ovis canadensis</i>)	26	Rasy bydła typu mięsnego	
Przodkowie kóz	26	Aberdeen angus	35
Kozą śrubaroga (<i>Capra falconeri</i>)	26	Hereford	36
Kozą bezoarowa (<i>Capra aegagrus</i>)	26	Shorthorn	37
Koziorożec alpejski (<i>Capra ibex ibex</i>)	27	Blonde d'Aquitaine	37
Przodkowie koni	27	Charolaise	38
Koń Przewalskiego (<i>Equus caballus przewalskii</i>)	27	Limousine	38
Tarpan (<i>Equus caballus gmelini</i>)	27	Salers	39
Przodkowie świń	28	Błękitna belgijska (Witblauw ras van België)	39
Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	28	Droughtmaster	39
Przodkowie ptaków domowych	28	Chianina	40
Kur bankiwa (<i>Gallus gallus</i>)	28	Piemoncka (Piemontese)	40
Indyk zwyczajny (<i>Meleagris gallopavo</i>)	28	Romagnola	40
Perlica zwyczajna (<i>Numida meleagris</i>)	29	Czarna walijska (Welsh Black)	40
Gołąb skalny (<i>Columba livia</i>)	29	Galloway	41
Krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)	29	Szkocka górską (Highland)	41
Pizmówka amerykańska (<i>Cairina moschata</i>)	30	Teksaska długoroga (Texas Longhorn)	42
Gęś gęgawa (<i>Anser anser</i>)	30	Zebu (<i>Bos indicus</i>)	42
Przodkowie zwierząt futerkowych	30	Cattalo	43
Lis pospolity (<i>Vulpes vulpes</i>)	30	Beefalo	43
Lis polarny (<i>Alopex lagopus</i>)	30	1.2. Typ użytkowy mleczny	43
Jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	31	Rasy bydła typu mlecznego	
		Holsztyńsko-fryzjska (Holstein-Friesian, hf)	44

Jersey	45	Merynosy barwne	69
Guernsey	46	2.2. Typ użytkowy mięsny	69
Ayrshire	47	Rasy owiec typu mięsnego	
Shorthorn mleczny (Dairy Shorthorn)	47	Southdown	70
Angler	48	Suffolk	70
Duńska czerwona (Rødt Dansk Malkekvaeg)	48	Hampshire down	71
Jarostawska (Jaroslawskaja poroda)	48	Oxford down	72
Kostromska (Kostromskaja poroda)	49	Texel	72
Czerwona stepowa (Krasnaja stepnaja poroda)	49	Beltex (Texel DM)	73
Kriolska (Criolla)	49	Czarnogłówka	73
1.3. Typ kombinowany o dwukierunkowej		Dorset rogaty i bezrogi (Dorset Horn i Poll Dorset)	74
użytkowości	49	North country cheviot	74
Rasy bydła typu mięsno-mlecznego		Cambridge	75
Czarno-biała holenderska (Friese Zwartbonte)	50	Ile de France	75
Czerwono-biała holenderska (Friese Roodbonte)	50	Berrichon du cher	76
Czarno-biała niemiecka (Deutsche Schwarzbunte)	51	Charmoise	76
Czerwono-biała niemiecka (Deutsche Rotbunte)	51	Charollais	76
Hinterwelderska (Hinterwälder)	52	Vendeen	77
Forderwelderska (Vorderwälder)	52	2.3. Typ użytkowy długowiełny	77
Czarno-biała (cb)	52	Rasy owiec typu długowiełnego	
Czerwono-biała (czb)	53	Bluefaced leicester	78
Brunatna szwajcarska (Braunvieh)	54	Border leicester	78
Rasy bydła typu mleczno-mięsnego		Romney marsh (kent)	79
Normandzka (La race Normande)	54	Lincoln	79
Parteneska (La race Parthenaise)	55	2.4. Typ użytkowy o wełnie krzyżówkowej	79
Groningen (Groninger Blaarkopras)	55	Rasy owiec o wełnie krzyżówkowej	
Żółta niemiecka (Deutsches Gelbvieh)	55	Corriedale	79
Czerwono-biała belgijska (Witoodras)	56	Polska owca nizinna	80
Maine-anjou	56	Leine	81
Polska czerwona (pc)	56	Reńska (Rhönschaf)	81
Pincgauska (Pinzgauer)	57	Niemiecka owca góraska (Deutsches Bergschaf)	81
Abondance	57	Brunatna owca góraska (Braunes Bergschaf)	82
Montbeliarde	58	Czarnobrazowa owca góraska (Schwarzbraunes Bergschaf)	82
Dexter	58	Fryzyska	82
1.4. Typ wszechstronnie użytkowy	59	Lacaune	83
Rasy bydła typu wszechstronnie użytkowego		Niebieska z Maine (Bleu du Maine)	84
Simentalska	59	Rouge de l'Ouest	84
Siwa tyrolska (Tirol Grauvieh)	60	Polska owca długowiełnista	84
Tuxer	60	Owca olkuska	85
Eringer	60	Zwartbles	85
Czeska pstra (Meske strakate plemeno)	61	2.5. Owce o wełnie mieszanej (dywanowej)	86
Padąńska (Bianca val Padana)	61	2.5.1. Owce typowe dwuokrywowe	86
Watussi	62	Rasy owiec typowych dwuokrywowych	
1.5. Typ użytkowy roboczy	62	Polska owca góraska	86
Rasy bydła typu roboczego		Swiniarka	87
Siwa stepowa węgierska	63	Walliserska czarnonosa (Walliser Schwarznasenschaf)	87
2. Owce	64	Góraska owca południowej Walii (South Wales Mountain Sheep)	87
2.1. Typ użytkowy cienkorunny	64	Szkocka czarnogłówka (Scottish Blackface)	88
Rasy owiec typu cienkorunnego		Drysdale	88
Merynos południowoafrykański	66	Awassi	89
Merynos krajowy południowoafrykański	66	Chios	90
Merynos mięsny południowoafrykański	66	Karagouniki	90
Rambouillet amerykański	66	2.5.2. Owce kożuchowe	90
Merynoprekosy	67		
Merynos polski	67		
Merynos krajowy niemiecki (Merinolandschaf)	68		

Rasy owiec kozuchowych	
Fińska.....	90
Romanowska.....	91
Wrzosówka.....	92
Wrzosówka siwa niemiecka (Graue gehörnte Heidschnucke)	92
2.5.3. Owce smuszkowe	93
Rasy owiec smuszkowych	
Karakul.....	93
2.6. Owce szerszne	94
Rasy owiec szersznych	
Perska czarnogłowa (Blackhead Persian) i owca somalijska.....	94
Dorper	94
Saint croix	95
Barbados czarnobrzucha (Blackbelly Barbados) 96	
Kameruńska	96
3. Kozy	97
3.1. Typ użytkowy mleczny	97
Rasy kóz typu mlecznego	
Saaneńska (Saanen)	97
Toggenburska (Toggenburger)	98
Alpejska francuska (Francaise Alpine)	98
Poitouska (Poitevine)	99
Alpejska brytyjska (British Alpine)	99
Saaneńska brytyjska (British Saanen)	99
Toggenburska brytyjska (British Toggenburg)	100
Złota gersnejska (Golden Guernsey)	100
Appencelska (Appenzeller)	100
Biała szlachetna niemiecka (Deutsche weisse Edelziege)	101
Barwna szlachetna niemiecka (Deutsche bunte Edelziege)	101
Murciana-granadina	101
Malagueña.....	101
3.2. Typ użytkowy mięsny	102
Rasy kóz typu mięsnego	
Burska (Boer)	102
Afrykańska karłowata	102
Pygmy	103
3.3. Typ użytkowy wełnisty	103
Rasy kóz typu wełnistego	
Angorska	103
3.4. Typ użytkowy puchowy	104
Rasy kóz typu puchowego	
Kaszmirska	104
3.5. Typ wszechstronnie użytkowy	105
Rasy kóz typu wszechstronnie użytkowego	
Anglo-nubijska (Anglo-Nubian)	105
Angielska	105
Turyńska leśna (Thüringer Waldziege)	105
Walliserska czarnoszyjna (Walliser Schwarzhalsziege).....	106
Syryjska	106
Biała uszlachetniona.....	106
Barwna uszlachetniona	107

4. Konie 108

4.1. Typ użytkowy wierzchowy 108

Rasy koni typu wierzchowego

Czysta krew arabska	108
Pełna krew angielska (Thoroughbred)	110
Achaltekińska (Achaltekińska poroda).....	111
Trakeńska	112
Quarter horse	112
Szlachetna półkrew (sp).....	112

4.2. Typ użytkowy pospiesznopociągowy 113

Rasy koni typu pospiesznopociągowego

Kłusak orłowski (Orłowski rysak)	113
Kłusak amerykański (Standardbred).....	114
Kłusak francuski (Trotteur Francais)	115

4.3. Typ wszechstronnie użytkowy 115

Rasy koni typu wszechstronnie użytkowego

Oldenburska (Oldenburger).....	115
Śląska	116
Wielkopolska.....	117
Małopolska	118
Kladrubska (Kladrubsy)	118
Döle	119
Fryburska (Freiberger)	119
Hanowerska (Hannoveraner).....	119

4.4. Typ użytkowy roboczy – stępaki 120

Rasy koni typu roboczego

Shire.....	120
Bulońska (Boulonnaise)	121
Percheron	121
Bretońska (Breton)	122
Ardeńska (Ardennaise).....	122
Suffolk	123
Włodzimierska (Włodzimierska poroda)	123

4.5. Typ użytkowy juczny – kuce 124

Rasy koni typu jucznego

Fiording	124
Hafflinger	124
Mur-insulan	125
Kuc szetlandzki (Shetland Pony).....	125
Kuc walijski (Welsh Pony, Welsh Cob)	126
Kuc niuforesteński (New Forest Pony)	126
Kuc dartmurski (Dartmoor Pony).....	126
Kuc islandzki (Island Pony)	127
Kuc feliński.....	127
Konik polski.....	128
Huculska	128

5. Trzoda chlewna 129

5.1. Typ mięsny..... 129

Rasy świń typu mięsnego

Wielka biała angielska (Large White)	130
Niemiecka biała szlachetna (Deutsche Edelschwein)	130
Wielka biała polska (wbp)	131
Duńska krajowa uszlachetniona (Dansk Landrace)	131

Szwedzka krajowa uszlachetniona (Svensk Landras)	132	6.2.2. Typ średni (midi)	150
Niemiecka krajowa (Deutsche Landrasse)	132	Rasy indyków typu średniego	
Belgijska krajowa (Landrace Belge)	132	Bronz szerokopiersny (Broad Breasted Bronz)	150
Polska biała zwisłoucha (pbz)	133	Biały szerokopiersny (Broad Breasted White)	151
Złotnicka biała (złb)	134	6.2.3. Typ ciężki (maks)	151
Duroc	134	6.3. Perlice	151
Hampshire	135	6.4. Przepiórka japońska	152
Pietrain (Le Porc Belge de Pietrain)	136	6.5. Gołębie	152
5.2. Typ tłuszczowo-mięsny	137	6.5.1. Gołębie mięsne	153
Rasy świń typu tłuszczowo-mięsnego		Rasy gołębi mięsnych	
Puławska (puł)	137	King	153
5.3. Typ słoninowy	138	Kurak maltański	153
Rasy świń typu słoninowego		Olbrzym rzymski	154
Mangalica	138	Strasser	154
Złotnicka pstra (złp)	138	Ryś polski	155
5.4. Typ smalcowy	139	Wrocławski mięsny	155
Rasy świń typu smalcowego		6.5.2. Gołębie sportowe	155
Wietnamska	139	Rasy gołębi sportowych	
		Pocztowy	156
6. Drób	140	6.5.3. Gołębie ozdobne	156
6.1. Kury	140	Rasy gołębi ozdobnych	
6.1.1. Typ użytkowy nieśny lekki	140	Garlacz pomorski	157
Rasy kur typu nieśnego lekkiego		Karier angielski	157
Leghorn	140	Pawik angielski	157
Minorka	141	Szek polski	158
6.1.2. Typ użytkowy nieśny średnio ciężki (ogólnoużytkowy)	141	Turkot bucharski	158
Rasy kur typu użytkowego nieśnego średnio ciężkiego (ogólnoużytkowego)		6.6. Strusie, emu i nandu	159
Zielononóżka kuropatwiana	141	Strusie	159
Zółtonóżka kuropatwiana	142	Emu	160
Gołoszyjka	142	Nandu szare	160
Rhode island red	142	6.7. Kaczki	160
New hampshire	143	6.7.1. Typ nieśny	160
Sussex	143	Rasy kaczek typu nieśnego	
Plymouth rock	144	Biegus indyjski (Indian Runners)	160
White rock	145	Khaki campbell	161
Faverolle	145	6.7.2. Typ ogólnoużytkowy	161
Polbar	146	Rasy kaczek typu ogólnoużytkowego	
6.1.3. Typ użytkowy mięsny (ciężki)	146	Pekin	161
Rasy kur typu mięsnego (ciężkiego)		Orpington	162
Dominant white cornish	146	Saksońska	162
Brahma	147	6.7.3. Typ mięsny	162
Cochin	148	Rasy kaczek typu mięsnego	
Orpington	148	Aylesbury	162
6.1.4. Kury ozdobne	149	Rouen	163
Rasy kur ozdobnych		Kaczka piżmowa	163
Silky	149	6.8. Gęsi	164
6.1.5. Bojowce	149	Rasy gęsi	
Rasy bojowców		Pomorska	164
Bojowiec malajski	149	Włoska biała	165
6.2. Indyki	150	Kubańska	165
6.2.1. Typ lekki (mini)	150	Szara landejska	166
Rasy indyków typu lekkiego		Słowacka biała	166
Beltsville	150	Czeska biała	166
		Tuluska	167

7. Zwierzęta futerkowe	168	7.6. Nutrie	178
7.1. Lisy pospolite	168	Odmiany nutrii	
Odmiany lisów pospolitych		Standard	178
Srebrzysty	169	Bursztynowozłocista	179
Plomienisty	169	Czarna dominująca	179
Krzyżak srebrzysty	169	Biała niealbinotyczna	179
Płatynowy	170	Grenland	180
Białoszajny	170	Stalowo srebrzysta	180
Pastelowy (polski pastel)	171	Perłowa	180
Złocisty (opalowy)	171	Mozaikowa o umaszczeniu grenland	181
Płatynopastelowy	171		
Płomienistopastelowy	172		
7.2. Lisy polarne	172	7.7. Króliki	181
Odmiany lisów polarnych		Rasy królików	
Niebieski	172	Olbrzym belgijski	181
Niebieski białopyski	173	Baran francuski	182
Cienisty (shadow)	173	Olbrzym srokacz	182
Białe	174	Nowozelandzki biały	182
		Nowozelandzki czerwony	182
		Kalifornijski	183
		Białe termondzki	183
		Srebrzysty francuski	183
		Niebieski wiedeński	183
		Czarny podpalany	184
		Reks	184
		Holenderski	185
		Angorski	185
7.3. Jenoty	174		
Odmiany jenotów		7.8. Szynszyle	185
Srebrzystoszary	174	Odmiany szynszyli	
Brunatnozłocisty	175	Standard	185
Białe	175	Czarna aksamitna	186
Plamiste	175	Białe	186
		Beżowe	186
7.4. Norki	175		
Odmiany norek		Podziękowania	187
Standard	176	Literatura	189
Pastelowa	176	Wykaz skrótów	190
Płatynowa srebrzystoniebieska	177	Indeks gatunków i ras	191
Płatynowa stalowoniebieska	177		
Standard plamista	177		
7.5. Tchorze hodowlane	177		
Odmiany tchórzy hodowlanych			
Standard	178		